

Készítsünk fűszerspirált!

Feladat:

Iskolai vagy tábori projekt keretében fűszerspirál készítése a tervezéstől a kivitelezésig. (helyszín kiválasztás; tervezés; anyag- és eszközszükséglet megállapítása, beszerzése; építés; ültetési terv készítése; fenntartási feladatok; dokumentálás)

Háttér:

A leggyakrabban használt fűszer- és gyógynövényeink eredetileg nagyon sokféle, különböző éghajlatú vidékről származnak, így igényeik is eltérőek. Ha kevés helyen szeretnénk bemutatni a különböző igényű növényeket, akkor építsünk fűszerspirált.

A fűszerspirál tulajdonképpen egy spirálisan „feltekeredő” magas ágyás, melynél a magassággal egyre szárazabb termőhelyet tudunk modellezni. Az emelkedő spirál különböző szintjein a felvett nedvesség mellett az egyes területeket érő napfény mennyisége, vagy a szél hatása is különböző.

1. Hely kiválasztása, a spirál tervezése

A spirált a kert /udvar egyik védettebb zugában, észak-déli tájolással, napfényes helyen érdemes elhelyezni. Rajzoljuk le a kívánt méretű kört a talajra, jelöljük ki az észak-déli irányt, és a déli oldalon jelöljünk ki egy kisebb kört a tónak, amelyből kiindulva meghúzzuk a spirálvonalat. Tehát a spirál legalacsonyabb szintje nézzen dél felé, s előtte érdemes egy kis tavacskát is kialakítani a legnagyobb nedvességigényű növényeknek. Javasolt egy legalább 2,5-3 m átmérőjű és 80 cm – 1 m magas spirált tervezni, de ha kevés a helyünk, akkor arányosítva kisebbet is lehet, csak abba kevesebb növényt tudunk ültetni.

2. Spirál építése

A kijelöléshez a választott hely közepére üssünk le egy karót és kössünk rá egy, a spirál körsugarának megfelelő hosszúságú spárgát. A spárga másik végére kötött másik bottal a talajba rajzoljunk egy szabályos kört, majd szabad kézzel jelöljük be a spirálvonalat. A terep egyengetése után készítsük el a spirál vázát (a falát), ami épülhet kötésben rakott téglából, terméskőből, vesszőfonatból, vagy más, a földet megtartó szilárd anyagból. Nem használunk kötőanyagot, hiszen a szárazfalnál a kicsit befelé döntve rakott kövek tömege tartja össze az építőelemeket. Az esetleges hézagokba telepíthetünk sziklakerti növényeket (kövirózsa, kötörőfű). Az így rakott kőfal bújóhelyet nyújt hasznos állatoknak is, pl. gyíkoknak, poszméheknek, futrinkáknak.

A terepet egyengessük el és a spirál aljától kezdjük lerakni az első sort, aztán a spirálváz mentén rá kötésben (soronként fél téglányi eltolással) a második, majd a többi sort. Amikor belül elérjük a 100-120 cm magasságot akkorra kész a spirál váza. Ezután jöhet a talajjal való feltöltés.

3. Talajjal való feltöltés

A spirál közepét feltölthetjük kevésbé jó minőségű talajjal is, így kevesebb humuszos termőréteget kell használnunk. Ha megvan a spirál alapja, akkor terítjük rá a komposztot vagy a humuszos termőföldet. Az elkészült és földdel feltöltött fűszerspirált hagyjuk állni néhány napig, többször öntözzük be, hogy tömörödjön a talaj.

A fűszerspirál talaja néhány év alatt kimerülhet, ezért érdemes a telepítésnél komposztal dúsítani, ill. később a tápanyag utánpótlásról (komposzt, szerves vagy műtrágya) gondoskodni.

A tavacskához a spirál kezdeténé kimélyített sekély gödör aljára terítsünk vízszigetelő tófoliát, melynek a felső széléit talajjal vagy nagyobb kavicsokkal, kövekkel rögzítsük. Ha nincs fóliánk, akkor régi műanyag vagy fém lavór is megartja a vizet (bár kevésbé esztétikus). A tavacskába helyezünk el nagyobb követ vagy faágat, hogy a madarak is használhassák madárfürdőként, itatóként. A tavacska vizét nagy melegben rendszeresen pótoljuk!

4. Növények betelepítése

A növények betelepítése előtt készítsünk tervrajzot, amelyhez a növények környezeti igényeinek ismeretében tervezzük meg az ültetés helyét. A víz- és napfényigény mellett figyeljünk a kifejlett növény méretére is: az erős növekedésű levendulát, rozmaringot, kaprot, citromfűvet érdemes inkább a spirál mellé telepíteni, hogy elég helye legyen a többi növénynek.

Ültetéskor jelöljük meg (kis táblával) a növényeket, hogy később is megismerjük őket.

A felső szintre a szárazságtűrő, napfényigényes növényeket ültessük (pl. kakukkfű, oregánó, rozmaring, tárkony, levendula, zsálya).

A középső szintre kerülhet a bazsalikom, kapor, koriander, borsikafű.

A spirál lábához pedig a vízigényesebbek növények (pl. borsmenta, citromfű, kapor, turbolya, petrezselyem) kerülhetnek.

Gyakran ültetett növények:

a növény latin neve	a növény (egyik) ismert magyar neve	magassága	élettartama
<i>Ocimum basilicum</i>	bazsalikom	40-60 cm	egynyári
<i>Satureja hortensis</i>	borsikafű (csombor)	20-40 cm	egynyári
<i>Mentha × piperita</i>	borsmenta	40-90 cm	évelő
<i>Eruca sativa</i>	borsmustár (rukkola)	20-50 cm	egynyári
<i>Melissa officinalis</i>	citromfű	20-80 cm	évelő
<i>Thymus vulgaris</i>	kakukkfű	20-30 cm	évelő
<i>Matricaria chamomilla</i>	kamilla (orvosi székfű)	20-50 cm	egynyári
<i>Anethum graveolens</i>	kapor	30-140 cm	egynyári
<i>Coriandrum sativum</i>	koriander	60-150 cm	egynyári
<i>Levisticum officinale</i>	lestyán	150-250 cm	évelő
<i>Lavandula angustifolia</i>	levendula	40-60 cm	évelő
<i>Origanum majorana</i>	majoranna	30-50 cm	egynyári
<i>Origanum vulgare</i>	oregánó (szurokfű)	30-80 cm	évelő
<i>Salvia officinalis</i>	orvosi zsálya	30-80 cm	évelő
<i>Petroselinum</i>	petrezselyem	20-60 cm	egynyári
<i>Artemisia dracuncululus</i>	tárkony	120-150 cm	évelő
<i>Anthriscus cerefolium</i>	zamatos turbolya	30-70 cm	egynyári

Források, további információ::

https://kapanyel.blog.hu/2014/04/14/epitsunk_fuszerspiralt_731

<https://www.al-ko.com/hu/garden/news/2016/5-schritten-zur-eigenen-kraeuterspirale-im-garten-0>

Fotók:

https://www.google.com/search?q=f%C5%B1szerspir%C3%A1l&tbm=isch&ved=2ahUKEwi zeT4q8nnAhUdelAKHdQuBI0Q2-cCegQIABAA&oq=f%C5%B1szerspir%C3%A1l&gs_l=img.3..35i39l2j0i30.119164.121255..122496...0.0..0.78.830.12.....0....1..gws-wiz-img.4JqcmoPUPzU&ei=AolCXr_EGZ30wQLU3joBQ&bih=863&biw=1247&rlz=1C1RUCY_huHU715HU716